

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

2016

Petra Horáčková

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Hudební festival Struny podzimu

Petra Horáčková

Hudební výchova se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Mgr. Vít Aschenbrenner Ph.D.

Plzeň, 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a)
samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň,

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu práce Mgr. Vítu Aschenbrennerovi, Ph. D., za užitečné rady a konzultace.

Originál zadání práce (student obdrží od svého vedoucího práce).

Obsah

1 ÚVOD.....	3
2 PŘEDSTAVENÍ FESTIVALU A JEHO VÝZNAM.....	4
3 HISTORIE FESTIVALU	7
3.1 Proměny festivalového týmu	9
4 DRAMATURGIE	11
4.1 Michael Kaiser	12
5 ZÍSKÁVÁNÍ PROSTŘEDKŮ PRO FESTIVAL STRUNY PODZIMU.....	15
5.1.1 Finanční srovnání s dalšími festivaly.....	16
Festival Dvořákova Praha.....	16
Salcburské hudební slavnosti (Festspielhaus v Salzburku).....	17
6 ROČNÍKY FESTIVALU	18
6.1 Struny podzimu 2005	19
6.1.1 Curlew River.....	19
6.2 Struny podzimu 2011	21
6.2.1 Vivica Genaux.....	21
6.2.2 Thomas Zehetmair	23
6.3 Struny podzimu 2012	24
6.3.1 Alisa Weilerstein.....	24
6.4 Struny podzimu 2013	25
6.4.1 Winterreise	25
6.5 Struny podzimu 2014	27

6.5.1	Maya Beiser	27
6.6	Struny podzimu 2015	28
6.6.1	Philippe Jaroussky.....	28
7	ZÁVĚR	29
8	CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ	30
9	SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY.....	31
10	PŘÍLOHY.....	33

1 ÚVOD

V této práci bych chtěla představit mezinárodní festival Struny podzimu, který je významnou součástí kulturního programu hlavního města Prahy. Festival se koná každoročně v podzimním období měsíce října a listopadu. Nabízí koncerty širokému spektru posluchačů, programy pro děti, vystoupení pro mladé a začínající talenty. Na jaře pořádá donátorské gala. Festivalový program bývá velmi pestrý a nejčastěji jsou zváni hudebníci z druhého konce světa. Díky tomu umožňuje posluchačům chápat jiné hudební myšlení a uvědomovat si velké rozdíly v našich kulturách.

Zaměřuji se na tento festival, protože se organizačně i dramaturgicky liší od jiných, hudebních festivalů v České republice. Líbí se mi cíl tohoto festivalu, a to být zcela odlišný a inovativní na rozdíl od hudební nabídky v hlavním městě. Festival se snaží plnit požadavky svých posluchačů a má představu o tom, jak velký výběr hudby je potřeba.

V rámci mé práce představuji festivalový tým a další osoby, které činí festival výjimečným. Krátce srovnávám festival s dalšími českými i zahraničními festivaly. Uvádím, jak řeší problém s financováním, a v závěru seznamuji s konkrétními ročníky festivalu. Nalézt dostatek podrobných údajů o jednotlivých ročnících, bylo problematické, proto vyzdvihuji ty, které byly dramaturgicky nejzajímavější a informačně nejdostupnější. Podoba mé práce je ovlivněna informacemi v médiích, rozhlase, periodikách či katalozích Strun podzimu.

Mrzí mě, že je festival pouze a převážně v pražském povědomí. Hlavně způsob jeho strategické organizace, by měl inspirovat více festivalů či hudebních institucí. Festival poukazuje nejen na nutnost podpory kultury u soukromých dárců, ale na celkový vliv hudebního umění na naši společnost, že je potřeba v lidech probudit větší zájem o umění, o nové hudební světy a nenechat jednotlivé instituce zaniknout.

2 PŘEDSTAVENÍ FESTIVALU A JEHO VÝZNAM

Festival činí významným především jeho dramaturgie. Na rozdíl od jiných podobných akcí se nezaměřuje pouze na jediný žánr, ale dává prostor klasice, jazzu i experimentální hudbě. Již několik let kulturně obohacuje pražskou metropoli v podzimních dnech.

Struny podzimu charakterizují tři programové linie. První je **INSPIRACE**. Zde je prostor pro představení významných zahraničních interpretů a pro festivalové premiéry. Další linie se nazývá **CROSSOVER**, která je typická křížením žánrů (několik interpretů za sebou hraje v úplně odlišném žánru), spojuje vzdálené hudební světy (Korsika, Brazílie, Portugalsko). Kromě toho uvádí známá díla v neočekávaných souvislostech nebo ve zvláštní interpretaci (Bach in 3D, Bachovy skladby v elektronické hudbě). Třetí linie nese název **OSOBNOSTI**. Zde vystupují mimořádné domácí a zahraniční osobnosti, jedná se v první řadě o tzv. starou hudbu (od středověké přes renesanční až po barokní), dále klasickou hudbu a jazz.

V roce 2008 vytvořil festivalový tým novou programovou linii, kterou nazval **SPOTLIGHT**¹ (v překladu hledáček, reflektor), tady vystupují umělci do 25 let, talentovaní jedinci, kteří si připraví to nejlepší, co jsou schopni nabídnout. Díky programové linii SPOTLIGHT se festival stává důležitým prostředníkem, pro ještě nezviditelněné hudebníky. Mnozí z nich se touto cestou dostanou do světa, dozvědí se o nich hudební vydavatelství, známá nahrávací studia, se kterými pak natáčí alba. Linie svým pojetím připomíná americké kluby.

S rokem 2010 přišel festival s další inovací, a tou je doprovodný program **Struny dětem**. V divadle Minor je pro ně připravena interaktivní dílna, workshopy (např. žonglování), bubenická show, koncerty pro děti od 4 let, apod.²

¹ Wikipedia, Struny podzimu [online]. [cit. 8. 11. 2015]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Struny_podzimu

² Český rozhlas, Host Telefonotéky [online]. [cit. 8. 11. 2015]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/vltava/host/_zprava/marek-vrabec-umelecky-reditel-festivalu-dvorakova-praha-a-struny-podzimu--1529374

Na programu festivalu je vidět podobný způsob práce jako na festivalu Dvořákova Praha, kde dochází k srovnání umění českých a zahraničních interpretů.

Festival má v současnosti už dvacetiletou tradici a musím říci, že jeho hudební nabídka nemá v České republice konkurenci. Festival se odlišuje nejen tím, že je multižánrový, ale také svou marketingovou strategií a americkým způsobem pořádání. S organizací festivalu je nutné představit tu nejdůležitější osobu, a tou je umělecký ředitel Marek Vrabec. Marek Vrabec studoval na Akademii múzických umění a dostalo se mu skvělé příležitosti na Pražském hradě³, kde působil jako hudební kurátor.

Zajišťoval v této funkci naprosto všechno: vyzvedávání interpretů na letišti, stěhování židlí, pultů, uvádění hostů, předávání květin, vylepování plakátů apod. Měl zde obrovskou uměleckou svobodu, spolupracoval se dvěma, třemi, později více lidmi. Odtud vznikl nápad na festival a se svojí kolegyní, výkonnou ředitelkou (dnes už bývalou) Danou Syrovou postupně vytvořili projekt Struny podzimu.

Proč se Struny podobají americkému způsobu pořádání akcí a festivalů? Může za to jedna z dalších nenahraditelných zkušeností M. Vrabce.⁴ Jednalo se o roční pobyt v americkém Kennedyho centru (John F. Kennedy for the Performing Arts) ve Washingtonu. Kennedyho centrum je nutno si představit jako velké kulturní centrum, které obsahuje 6 scén, např. velkou koncertní halu, 2 divadla, jazzový klub aj. Toto centrum uspořádá asi 3000 produkcí za rok.⁵ Pracoval zde na projektech v marketingu, zařadili ho do oddělení velké finanční dary (major gifts), dělal asistenta ředitelky symfonického orchestru. Získal zde velice cenné znalosti i zkušenosti nejen v manažerské práci, zjistil také, jak Američané financují kulturu. Podpora kultury v Americe ho velmi zaujala a překvapila, zejména co se týká velkého množství ochotných, individuálních dárců. Odtud vznikl vzor (donátorských večerů) **Jarních galavečerů**, které pořádá od roku 2010 a obrací se k individuálním mecenášům. Touto společenskou, kulturní akcí zdůrazňuje nutnost spolufinancovat kulturu ze soukromých

³ Český rozhlas Regina DAB Praha [online]. [cit. 8. 1. 2016]. <http://prehraovac.rozhlas.cz/audio/3484897>

⁴ Český rozhlas [online]. [cit. 8. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/vecernihost>

⁵ Český rozhlas [online]. [cit. 8. 11. 2015]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/vltava/host/_zprava/marek-vrabec-umelecky-reditel-festivalu-dvorakova-praha-a-struny-podzimu--1529374

zdrojů. Podpora kultury od jednotlivců (mecenášů) je v Americe samozřejmostí, ale u nás tato forma sponzorování ještě není obvyklá, postupně se však objevuje generace, která má určité postavení a uvědomuje si nutnost přispívání na naši kulturu.⁶ Mecenášů konkrétních umělců je minimum, ale pro větší kulturní akce, pro jejich budoucnost podporovatelů pomalu přibývá. Čím více se bude veřejnost seznamovat s finanční situací kulturních akcí, tím větší je to šance pro ně.

M. Vrabec navštěvuje další festivaly ve světě, má vazby s dirigenty a pečlivě si vybírá mezi špičkovými interprety. Posluchačům nabízí žánrové protipóly, experimentální projekty, zařazuje do dramaturgie vokální umění a zároveň své publikum rád napíná. Principem festivalové dramaturgie je být originální a spojovat zdánlivě neslučitelné žánry. Stále se svému publiku přizpůsobuje, vyrovnává se s rozpočtovými škrty v kultuře, s ubýváním premiér (Státní opera) i zahraničních hostů. Strategicky promýšlí všechna vystoupení, nejen akustické požadavky, ale také dbá na to, aby téma koncertu bylo v souladu s prostorem.⁷ Snaží si vybírat představení, která jsou spíše kultivovaná a hodí se pro komorní podání než pro velké stadiony. Většina produkcí je uskutečňována v zajímavých prostorách, které se obměňují, takže posluchač si současně prohlédne místa, kam by se běžně nedostal. Tradičním, známým koncertním prostorem je České muzeum hudby.

Struny podzimu si za dob svého působení získaly přízeň jazzového obecnstva, konzervativních posluchačů i mladších fanoušků. Neznámá jména interpretů návštěvníky neodradí, díky dobré značce festivalu se rádi nechají překvapit.

⁶ Český rozhlas [online]. [cit. 8. 11. 2015]. Dostupné z: <http://prehraovac.rozhlas.cz/audio/2558101>

⁷ Český rozhlas, Radiožurnál [online]. [cit. 8. 11. 2015]. Dostupné z: <http://prehraovac.rozhlas.cz/audio/796774>

3 HISTORIE FESTIVALU

Formování programu a samotné začátky festivalu se uskutečňovaly v době prezidentování Václava Havla. Kulturní historie na Hradě zahrnovala koncerty tzv. Masarykova hudebního salonu. Potvrzují to i nalezené archiválie (programy, vstupenky z koncertů). Spekuluje se o domněnce, že V. Havel chtěl navázat na tuto kulturní tradici. Hovoří se přibližně o roku 1996, kdy byla dána jasná představa o tom, jak mají být využity prostory Pražského hradu. Prostory hradu byly po velmi dlouhé době zpřístupněny veřejnosti, čímž se otevřela cesta kulturním akcím. Této doby si cení hlavní ředitel festivalu Marek Vrabec, který zde začínal jako hudební *kurátor*.⁸

V překladu z latiny slovo „curare“ znamená starat se.⁹ Kurátorova funkce je vyzdvihovat to, co je považováno za umění, zprostředkovávat sdělení uměleckého díla. Správný kurátor by se měl dostatečně věnovat umění, ale ve stejné míře i požadavkům veřejnosti. V tomto případě se hudební kurátor staral o hudební dění na Pražském hradě, vybíral vhodné interprety a sestavoval repertoár velkolepých koncertů. Přinášel divákům nepoznané hudební umění. Hovoří o tomto období osmi let jako o nejlepší etapě, kdy měl absolutní tvůrčí svobodu a k dispozici hned několik významných prostor¹⁰. Někteří z dnešních organizátorů festivalu v té době patřili ke Správě Pražského hradu a byly jim zpřístupněny takové prostory, jako např. Rothmayerův sál, Starý královský palác, Vladislavský sál, Jízdárna (Císařská konírna), bazilika sv. Jiří. V mnohých tiskových médiích se dočteme o úplně prvním hudebním projektu M. Vrabce, který uspořádal zde na Hradě v roce **1996**. Jednalo se o koncert lotyšského houslisty Gidona Kremera ve Španělském sále, kde zahrál skladby Ástora Piazzolly, argentinského skladatele současné hudby, který je přezdíván mistrem tanga. Na tento koncert organizátoři vzpomínají, jako na přesný opak toho, jak by to mělo vypadat. Sami si tehdy vylepovali plakáty po nádvořích Pražského hradu. Byly zde všechny problémy menšího rázu, od nedostatku pultů, uvaděček až po ubytování Gidona Kremera ve špatném hotelu. Během těchto začátečnických, hudebních recitálů, přišli Marek Vrabec a kolega Martin

⁸ Masarykova Univerzita, Diplomová práce [online]. [cit. 20. 4. 2016] Dostupné z: http://is.muni.cz/th/261953/ff_m/mvk_mgr.pdf

⁹ A2 [online]. [cit. 20. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2007/39/kdo-je-to-kuratora>

¹⁰ Idnes.cz [online]. [cit. 8. 11. 2015] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/festival-ozivuje-prostory-hradu-d4v-/domaci.aspx?c=A011011_153100_praha_struny_ton

Pechanec s nápadem na hudební festival, který by byl dlouhodobou ozdobou Hradu. Dnes už tuto ideu nazýváme Struny podzimu.

Martin Pechanec byl student na konzervatoři v Kroměříži, později spolužák M. Vrabce¹¹ v oboru hudební management na AMU. Pro M. Vrabce bylo studium tohoto oboru velmi frustrující. Obor byl nově otevřen a obsahoval mnoho nedostatků, neměl na co navázat. I přesto všechno ho studium uvedlo do pražského hudebního prostředí. Díky němu pochopil, kam má směřovat a jak být prospěšný v hudební sféře.

Oba měli naprostou podporu a svobodu pro svůj festival a už tehdy se zde formovala mnoho žánrovost. Různí posluchači si mohli vybrat mezi klasickou hudbou, jazzem a experimentem. Podle mého je to příkladný způsob kurátorské profese, kdy zásadní je snaha přiblížit se požadavkům publika.

Programová nabídka dosvědčuje, že se festival od roku 1996 neuvěřitelně rychle vyvíjel. S každým rokem ho navštívily, dnes už známé hudební hvězdy, např. saxofonista Jan Garbarek, skladatel John Williams, Yvonne Sanchez, Luciano Biondini a mnoho dalších.

V letech **2001 - 2003** se už Marek Vrabec stává uměleckým šéfem a později ředitelem festivalu. V roce **2003** navštívil Václav Havel zahajovací koncert Strun podzimu, kde Magdalena Kožená převzala francouzský Řád umění a literatury¹². Bohužel s příchodem roku **2004** odešel¹³ festival z prostor Pražského hradu. V období prezidentování Václava Klause obdržel festivalový tým dopis, že Hrad nebude dále podporovat Struny podzimu. Festival tak přišel o zázemí a o některé sponzory, musel být redukován program, ponecháno bylo to nejkvalitnější a vznikala nová spolupráce se sponzory, mecenáši, pražským magistrátem atd. V tomto roce vystoupilo v Obecním domě americké, smyčcové kvarteto „Kronos Quartet“. Novými spolupořadateli se stali Národní divadlo, Národní muzeum a někteří soukromí sponzoři. Dostali podporu i od Havlovy Vize 97. Jedním z kulturních prostor, kam byl festival přesunut, byl již mnohokrát zmiňovaný kostel sv. Anny.

¹¹ Týdeník Dotyk [online] . [cit. 20. 4 2016]. Dostupné z: Týdeník Dotyk: http://www.dotyk.cz/45-2015/26_umeni-je-drahe

¹² Časopis Harmonie [online]. [cit. 20. 4 2016] Dostupné z: <http://www.casopisharmonie.cz/kritiky/skvelyzacatek-hradniho-festivalu.html>

¹³ Česká televize [online]. [cit. 26. 5. 2016] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10095690193-pred-pulnoci/210411058370922/dalsi-casti/183>

Festival po tomto negativním zásahu ještě lépe a přehledněji specifikoval svoji programovou řadu. Rozrůstal se, inovoval a získal si přízeň svých posluchačů. Paradoxně právě v tomto okamžiku si organizátoři uvědomili, že musí určit festivalu jasnou hudební náplň a říci si, kdo doopravdy jsou.

Umělecký ředitel potvrdil, že v hradních dobách byly menší nároky na podmínky zahraničních koncertů. Dnes si interpreti říkají o vyšší honoráře a stanovují skoro nereálné požadavky na akustiku. V případě Strun podzimu se jedná často o osobnosti, které si ne každý festival může dovolit. M. Vrabec věnuje všechny své síly přinést do Prahy něco nového, neohraného. Struny se liší od běžného množství hudební nabídky hlavního města. Posluchači se vždy těší na změnu a zároveň na naprostou hudební špičku.

3.1 Proměny festivalového týmu

Umělecký ředitel Marek Vrabec navrhuje své vize, které společně se svým týmem realizuje již **20 let**. Dalším členem týmu je Martin Pechanec, spoluzakladatel a hudební kurátor z dob působení na Pražském hradě. Mezi další pořadatele patří např. fotografka Petra Hájská, PR festivalu Silvie Marková, vedoucí produkce Veronika Osladilová, grafický design Jiří Vaněk a další.

Bohužel po uskutečnění Strun podzimu v roce **2015** opouští tým Dana Syrová¹⁴, manažerka a bývalá výkonná ředitelka festivalu. Po vzájemné domluvě odchází a bude mít na starosti pouze doprovodný program Struny dětem.¹⁵ Zajišťovala např. zasedací pořádek, rodinnou atmosféru jarního gala, oslovovala potencionální mecenáše, obstarávala realistickou a finanční stránku festivalu. Od té chvíle se v médiích stále spekuluje o budoucnosti festivalu. Umělecký ředitel nepotvrdil, že by měl festival končit.

Marek Vrabec se kromě festivalu Struny podzimu věnuje i festivalu Dvořákova Praha¹⁶. Domnívám se, že ke Strunám podzimu má daleko bližší vztah a právě on chce hlavnímu městu nabízet zcela jiné, nepoznané hudební možnosti, dostat do Prahy

¹⁴ Hospodářské noviny. [online]. [cit. 27. 5. 2016] Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-65109380-struny-podzimu-vyckavaji-budoucnost-je-nejista>

¹⁵ Radiožurnál.[online]. [cit. 26. 5. 2016] Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3357462>
<http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3218648>

povědomí o dlouhodobě zavedených zahraničních hvězdách, které jsme neměli šanci poznat.¹⁷

Struny podzimu se hodně dramaturgicky liší od festivalu Dvořákova Praha a od dalších českých festivalů. Byly oceněny právě pro inovativnost a experimentování. České festivaly věnují pozornost spíše lokálním umělcům a tradici.

¹⁶ Opera plus. [online] .[cit. 27. 5. 2016] Dostupné z: <http://operaplus.cz/struny-podzimu-letos-nebudou-festival-si-pry-si-vybira-oddychovy-cas/>

¹⁷ Oficiální stránky Struny podzimu.[online]. [cit. 27. 5. 2016] Dostupné z:<http://www.strunypodzimu.cz/web/lide/>

4 DRAMATURGIE

Festivalový dramaturg vybírá hudební díla, hledá vhodné interprety, plánuje koncerty a nakonec sestavuje celý repertoár. Vybrané interprety má naposlouchané a zná je. Určuje přibližné trvání koncertů. Správný dramaturg má široké povědomí o světové hudební nabídce, samozřejmě je dostatečně hudební vzdělání. Zajímá se o ostatní české i zahraniční, hudební festivaly. Umělecký ředitel festivalu Marek Vrabec tato kritéria bez pochyby splňuje.¹⁸

Nejhodnotnějším lákadlem festivalu je jeho dramaturgie. Při plánování festivalu je navrhování repertoáru příjemnější funkcí nežli shánění finančních prostředků.

Guy Borg je členem festivalového týmu, který v předchozí kapitole nebyl záměrně zmíněn. Jeho úlohou je umělecké plánování. Nejprve probíhá programová diskuse mezi M. Vrabcem a G. Borgem. Oba mají podobný hudební vkus, což je také jedním z hlavních důvodů spolupráce. Potom následuje načrtnutí tabulky o devíti polích, protože každý rok na festivalu probíhá devět koncertů. Každý koncert spadá do určité festivalové linie. Příkládají velkou důležitost pořadí koncertů. Např. na zahajovací koncert nemohou dát velmi náročnou hudbu, kterou poslouchá jen určitá, vyhraněná skupina posluchačů. Na zahájení by měla být spíše reprezentativní hudba pro méně náročné publikum.

M. Vrabec pro svůj festival čerpá inspiraci nejvíce v zahraničí a místo nahrávek preferuje zážitek z živého poslechu.¹⁹ Pravidelně navštěvuje konferenci Association of Performing Arts Presenters v New Yorku, kde je přehlídka světových umělců, kvůli kterým by jinak musel procestovat celý svět. Na této konferenci jsou nejen talentovaní umělci, ale i *promotéři* a umělecké agentury.

Jen krátké ujasnění pojmu promotér. Promotér může mít na starosti celou společenskou akci, a to nejen její propagaci, ale může zajišťovat veškerou organizaci (vstupenky, uvaděčky, rezervace apod.).

Díky tomu, že je festival více žánrový, setkává se umělecký ředitel s nejrůznějšími hudebními agenturami. Koncerty se plánují s rozdílným předstihem.

¹⁸ Katedra hamu . [online]. [cit. 24. 5. 2016] Dostupné z: <https://www.hamu.cz/katedry/katedra-teorie-a-dejin-hudby/studijni-predmety/hudebni-dramaturgie>

¹⁹ Časopis Harmonie. Rozhovor M. Vrabec. [online]. [cit. 24. 5. 2016] Dostupné z: <http://www.casopisharmonie.cz/editorial/harmonie-5-2015.html>

Např. koncert interpreta klasické hudby se obvykle plánuje dlouho dopředu. Naopak jazzové hvězdy neplánují téměř vůbec, takže je možné se s nimi domlouvat často na poslední chvíli. Dojednat vystoupení interpreta v Čechách však nebývá vždy snadné²⁰. Společná, elektronická korespondence zabere ohromné množství stran. Někdy je potřeba absolvovat cestu za umělcem a dohodnout se osobně. Sjednáním vystoupení ovšem práce nekončí. Je potřeba znát určitý list potřeb daného umělce, takový standard, který očekává, aby mohl podat co nejlepší, koncertní výkon.

Dále se zvolí vhodný koncertní sál, aby interpretovi vyhovoval. Jak už bylo výše zmíněno, festival se snaží o to, aby každá hudba tematicky ladila s prostorem. Shánějí se noví a méně známí interpreti a stejně tak neokoukané, úchvatné prostory, které bývají někdy velmi neobvyklé. Jedná se o prostory, které mají běžně jinou funkci, než koncertní sál, např. divadla, ateliéry, kina, památníky, kostely apod. Prostory se volí podle typu koncertu, akustické náročnosti a podle potřeb technických instalací.²¹

Už víme, že dramaturgické pojetí festivalu obsahuje různé styly od opery, soudobé hudby přes jazz, až po starou hudbu. Festivalovým mottem je „Jazz, klasika, tradice i experiment“. I přesto, že se zdá, že ve výběru hudby hranice nejsou, tak zde jsou přísná pravidla. Pečlivě se zvažuje, které typy hudby ještě zařadit, které naopak ne. Platí zde řád vyvážení složek, aby festival fungoval jako celek.

M. Vrabec má nejhezčí vzpomínky na osobní setkání s Boby Mc Ferinem, kterého viděl, jak si neustále pobrukuje a překypuje dobrou náladou.

Diváci si vytvořili důvěru v dramaturgii festivalu i touhu poznávat zcela neznámé hudební světy. Ať už je posluchač mladší či starší, nadšený hudebník či úplný laik, rozhodně si každý v programu nalezne to své.

4.1 Michael Kaiser

Slovo impresário znamená podnikatel v oblasti hudebních produkcí a veřejných vystoupení. M. Kaiser²² je jedním z nejlepších odborníků na řízení uměleckých organizací. V americkém časopise byl vyhlášen impresáři roku. Tento umělecký

²⁰ Časopis Harmonie. [online]. [cit. 19. 5. 2016] Dostupné z:

<http://www.casopisharmonie.cz/editorial/harmonie-9-2010.html>

²¹ Český rozhlas Vltava. [online]. [cit. 19. 5. 2016] Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/2469672>

²² Divadelní ústav. [online]. [cit. 27. 5. 2016]. Dostupné z: <http://www.divadelni-ustav.cz/media/document/symposium-2008.pdf>

manažer má vždy jasný a dlouhodobý cíl. Již velmi dlouhou dobu působí jako ředitel na J. F. Kennedy centru v Americe (území na sedmi hektarech, odehraje se zde přes 2000 představení ročně). Je schopen dělat několik věcí najednou, dokáže dlouhodobě plánovat a s minimálním množstvím informací Vám dokáže dobře poradit. Namaluje Vám pomyslné mapy, kam chcete směřovat, čeho chcete dosáhnout a poté Vám sdělí, co máte udělat zítra. Na celý rok dopředu si představí celý balík představení a, to, zdali budou, či nebudou úspěšná, přijímá jako výzvu. Podle něho je nejdůležitější nebýt konzervativní, nezaobírat se neúspěchy z minulosti, ale přijít na to, jak situaci řešit do budoucna.

Napsal knihu pro organizátory a umělecké manažery s názvem „Strategické plánování v umění“. Už několikrát zachránil hned několik uměleckých institucí od zadlužení, krizi a krachu. Zkrátka ty svízelné situace, od kterých dávají všichni ruce pryč, on vyhledává. Příkladem je Královská opera „Covent Garden“ v Londýně, která měla několika milionový dluh kvůli zdlouhavé rekonstrukci.²³ Michael Kaiser ji během dvou let zachránil a umožnil její znovuotevření. Královská opera prosperuje dodnes a má nejvyšší finanční soběstačnost kolem 70 %.

Marek Vrabec se od M. Kaisera²⁴ na devíti měsíčním programu Fellowship v Kennedyho centru mnoho naučil. Jednalo se o přípravu uměleckých manažerů na řídicí pozice v kulturních organizacích. O tomto byla podrobná zmínka v předchozí kapitole.

M. Vrabec velmi obdivuje jeho úctu k umění a řešení krizových situací. Několikrát mu velice dobře poradil, např. když měl festival Struny podzimu problémy s hlavním partnerem.

Umělecké organizace v krizi nejčastěji šetří na propagaci a na umělecké úrovni. To je špatně, nejvíce zaujme a vydělá kvalita umělecké činnosti. M. Vrabec se v případě, kdy festival opustil hradní prostory, zachoval správně. Omezil množství koncertů a ponechal 3 umělecky nejhodnotnější.

²³ Český rozhlas . [online]. [cit. 30. 5. 2016] Dostupné z: <http://prehovac.rozhlas.cz/audio/2158339>

²⁴ Česká televize. [online]. [cit. 30. 5. 2016] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne/208522160100018-na-plovarne-s-michaelem-kaiserem/>

Knihy M. Kaisera radí prostřednictvím deseti pravidel, jak strategicky plánovat²⁵ v uměleckých organizacích. Je zde sice odlišná praxe, která vychází z amerického modelu, nicméně strategické plánování bychom dobře uplatnili i v naší kultuře. Nespoléhali bychom se pouze na státní příspěvky, vypořádali bychom se snáze s některými negativními vlivy a nedostatky v kultuře (např. slučování Státní opery v Praze, apod.).

²⁵Jamu.[online] .[cit. 30. 5. 2016] Dostupné z:
https://is.jamu.cz/el/5453/leto2015/DDML404/um/Kaiser_SP_cesky.pdf

5 ZÍSKÁVÁNÍ PROSTŘEDKŮ PRO FESTIVAL STRUNY PODZIMU

Jak už mnohokrát zaznělo, festival je inspirován americkým způsobem financování. V České republice je zvykem, že na kulturu²⁶ přispívá především stát. Státní příspěvek je považován za částečnou jistotu pro festivaly a umělecké instituce, ale s každým rokem přichází boj o to, aby byl příspěvek pokud možno vyšší. Tento boj často končí tak, že státní podpora pokryje stěží část výdajů festivalu. Proto podáváme žádosti o granty a hledáme sponzory.

Kultura v USA žádnou centrální podporu nemá, hledá ji u soukromých dárců, např. Kennedyho centrum má přibližně 26 000 dárců. Své dárcce shánějí organizátoři prostřednictvím pořádání donátorských večerů. Tento trend zavádí stále více uměleckých institucí. V mnoha zemích se každý rok stává, že vládní organizace postupně snižují státní příspěvek na kulturu. Soukromí dárci jsou tedy jedním ze způsobů soběstačnosti uměleckých organizací.

Podle modelu v USA pořádá Festival Struny podzimu Jarní donátorské gala.²⁷ Nabízí vstupenky ke koupě na uvítací drink a koncert. Tato vstupenka odpovídá ceně jednoho, festivalového koncertu. Dále nabízí nejdražší vstupenku v hodnotě 9900 Kč pro ty, kteří se chtějí stát donátory. Během gala večera je každému donátorovi věnována osobní péče. Na takový gala večer se sejde pestrá směs lidí (korporace i individuální dárci), je to velká kulturně společenská událost. Naštěstí i u nás si stále více lidí uvědomuje potřebu podpory umění²⁸.

M. Vrabec hovoří o čtyřech důležitých bodech financování: veřejné zdroje, individuální donátoři, sponzoři a výtěžek ze vstupného. Vstupné festivalu Strun podzimu pokryje přibližně 25 % nákladů, 50 % donátoři a sponzoři, zbytek pokrývají veřejné zdroje a granty (Ministerstva kultury ČR a Magistrátu hl. m. Prahy). Struny podzimu čerpají čtyřletý grant a jsou z právního hlediska občanským sdružením.

²⁶ Týden.cz . [online] . [cit. 28. 5. 2016] Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/hudba/bez-podpory-jednotlivcu-se-kultura-neobejde-tvrdi-marek-vrabec_305205.html

²⁷ Český rozhlas .[online] . [cit. 28. 5. 2016]. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3104556>

²⁸ Český rozhlas .[online] . [cit. 23. 5. 2016]. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3357462>

Není vhodné ani příjemné žádat o finance způsobem „ prosím Vás, my potřebujeme peníze“, je vždy dobré něco nabídnout na oplátku. Když oslovujete nějaké dárce, tak americký vzor popisuje dva případy, které můžete předpokládat. Příklad **Ben**, kdy dárce požaduje benefity, zviditelnění firemního loga, volné vstupenky, parkování atd. Druhý případ je **Phil**, kdy se jedná o filantropa, který chce dávat a záleží mu na umění jako takovém.

Jedním z konkrétních mecenášů Strun podzimu je paní Pellová. Na festivalu nejvíce vyhledává doprovodný program Struny dětem. Mecenáška očekává od festivalu vyprodané koncerty, přilákání nových návštěvníků a celkové zviditelnění festivalu na veřejnosti.

5.1.1 Finanční srovnání s dalšími festivaly

Návštěvníci festivalu přináší ekonomický obrat nejen festivalu, ale i ostatním podnikům (stravování, ubytování, doprava, nákupy). Ze strany vládních institucí však panuje zřetelné nepochopení pro všeobecný význam kultury.

V hlavním městě Praha je skutečně mnoho hudebních festivalů a uměleckých institucí. Stačí vyjmenovat některé festivaly klasické hudby: Prague Proms, Pražské jaro, Dvořákova Praha, EuroArt, Mladá Praha atd. Česká republika je na prvním místě v počtu divadel podle množství obyvatel. Tato hustota kultury později zapříčiňuje zápas o finance a o získání diváka. Je tedy přirozené, že některé, instituce zanikají a jiné vznikají.

Festival Dvořákova Praha

Tento festival je zaměřený pouze na klasickou hudbu. Díky své značce a propagaci děl významného Čecha přiláká mnoho posluchačů. Velké zisky jsou ze vstupného, sponzoři 50 % a veřejné zdroje 20 %. Festival vlastní pouze malé

množství soukromých mecenášů. Dvořákovu Prahu²⁹ pořádá obecně prospěšná společnost Akademie klasické hudby.

Salcburské hudební slavnosti (Festspielhaus v Salzburku)

Salcburské hudební slavnosti jsou důkazem toho, že kultura přináší velký ekonomický význam. Celé město Salzburg festivalem žije. Během šesti týdnů se koná více než 200 akcí. Lístek na orchestrální koncert stojí kolem 170 eur. Festival má 50 milionový rozpočet. Polovina příjmů je ze vstupného, 6 milionů přispívají sponzoři, 13 milionů euro je z veřejných prostředků³⁰.

Politici přistupují k festivalu jako k obchodu. Vědí, že 30 milionů přinesou Salcburské hudební slavnosti po svém skončení. Slavnosti mají také významný dopad na region.

²⁹ Bakalářská práce, Marketingové strategie. [online]. [19. 5. 2016]. Dostupné z: https://www.vse.cz/vskp/33142_marketingove_strategie_vybranych_prazskych_hudebnich_festivalu__p_odobnosti_a_rozdily_analyza_propagacnich_materialu

³⁰ Rozhlas Vltava. [online]. [20. 5. 2016]. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/2721152>

6 ROČNÍKY FESTIVALU

V této části práce jsou zmíněny některé ročníky festivalu. Vybrané ročníky jsou zaměřeny na vystoupení významného interpreta klasické hudby. Je zde popsána konkrétní dramaturgie koncertu i prostor, kde se vystoupení odehrává. Daná dramaturgie obsahuje krátký popis skladby a představení zahraničního autora. Každá kapitola zahrnuje také stručný životopis interpreta a zajímavosti o něm. Nejčastěji jde o světové interprety, kteří u nás nikdy dříve nevystupovali a kteří mají vždy nějakou specifickou zvláštnost, ať už se to týká jejich původu, způsobu interpretace, rodinných vlivů, hudebního nadání či osobitosti.

Koncerty spadají do festivalových řad experiment a klasika. Jedná se o opery, sólové či orchestrální koncerty. Vystoupení se od sebe značně liší. Pro náročnější posluchače připravuje festival řadu „experiment“, kdy jde o mimořádný hudební projekt, který kombinuje hudbu s tancem nebo se scénickým provedením. Další zmíněná řada je „klasika“, kde jsou představovány jedinečné, zahraniční hvězdy.

Ročníky dokazují, že festival zve hudebníky z opačného konce světa. Vzdělává své posluchače a seznamuje je s novými umělci.

6.1 Struny podzimu 2005

6.1.1 Curlew River

U desátého ročníku festivalu, bych ráda věnovala pozornost opeře britského skladatele **Benjamina Britenna**, kterou jsme měli možnost slyšet v Českém muzeu hudby v Praze. Jedná se o bývalý klášterní kostel sv. Maří Magdalény, který byl několikrát přestavován, a dnes v něm převažuje světská architektura. Jedním z hlavních důvodů, proč se listopadové vystoupení konalo právě zde, byla snaha navrátit prostoru duchovní energii.

Opera s názvem **Curlew River (1964)** vznikla autorovou inspirací ze středověké japonské hry Řeka Sumida. „Curlew“ znamená koliha, druh vodního ptáka, celým názvem tedy Řeka kolih, což dává opeře poněkud hádankový motiv, kdy si divák hledá význam sám.³¹ Opera je psána pro pět hlasů, osmičlenný sbor a sedm nástrojů. Dirigentem byl, Marko Ivanovič³², který se podílel i na dalších Britenových dílech. Mimo jiné byl žákem Jiřího Bělohlávka a nyní je šéfdirigentem komorní scény Prague Pocket Opera. Významným interpretem je francouzský tenorista Phillipe Do, vítěz několika prestižních soutěží. V Čechách vystoupil již dvakrát a sám říká, že v Britenově hře je mnoho emocionality a moderního baletu. Dále zde zpíval barytonista Jiří Hájek, kterého v současnosti můžeme potkat jako sólistu opery v Plzni. Nakonec je třeba představit také Komorní orchestr in spe: 7 nástrojů (flétna, lesní roh, viola, kontrabas, harfa, bicí, varhany).

Obsahem této opery je hledání mrtvého syna, který podlehl nemoci. Hlavní roli hraje převozník, který s matkou přeplová řeku na druhý břeh. Chlapec byl pohřben na druhém břehu u kaple. Na konci se matce zjevuje duch zemřelého chlapce a vše se uzavírá zpěvem osmičlenného sboru mnichů.

Autor čerpal z témat, jako je orientální filosofie, exotika, duchovní látky, přírodní živly.

³¹ Národní divadlo, Benjamin Britten, Curlew River, Národní divadlo v Praze, 2005-2006, s. 22-35, ISBN 80-7258-212-7

³² Oficiální stránky, životopis. [online] [cit. 8. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.mivanovic.com/joomla/>

Představení zrežíroval operní režisér Jiří Heřman, který mimochodem působil i v plzeňském divadle DJKT a byl na postu šéfa opery v Praze. Pan režisér má vyhraněný styl, vybírá si opery, u kterých lze využít spojení zpěvu, prostoru, pohybu a světla v nekonkrétní tvar. V jeho operách nejčastěji vidíme kontrasty, a to jak barevné (vějíře, kostýmy, prosvětlená chodba), tak kontrasty v ději (narození – smrt, voda - zem,...).

³³Jiří Heřman prezentuje své opery i v zahraničí na mezinárodních festivalech. Dobrou pověst si získal, jak komorními projekty v netradičních prostorech, tak realizacemi na velkých operních jevištích.

V „Curlew River“ bylo hlavní světlo, které bylo propojeno s některými kulisami rozmístěnými na jevišti, dále s časem, prostorem a hudbou. Takovéto duchovní dílo inspirované východem, je u nás uváděno jen málokdy a bude velmi nesnadné něco podobného zopakovat.

Britský skladatel B. Britten ³⁴ měl sklon k hudebně dramatické tvorbě. Vznikla tak řada jeho scénických a filozofických kompozic, množství komorních skladeb pro různá nástrojová obsazení, sborové skladby pro amatérská pěvecká sdružení. V Brittenových dílech je znát smysl pro anglickou poezii, schopnost lyrického projevu a umění zhudebnění slova, tedy vlohy, které ho záhy přivedly k tvorbě moderních anglických oper. Britten a jeho osobní přítel Pears cestovali po východní Asii. Nejspíše z východoasijské oblasti vznikla inspirace právě pro Řeku Sumidu.

³³ Jiří Heřman, životopis [online]. [cit. 8. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.jiriherman.com>

³⁴ Severočeská vědecká knihovna Ústí nad Labem, B. Britten [online] [cit. 8. 11. 2015]. Dostupné z: http://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2013/02/medailon-b_-britten.pdf

6.2 Struny podzimu 2011

6.2.1 Vivica Genaux

V tomto roce vystoupila na Strunách podzimu umělkyně pocházející z Aljašky Vivica Genaux. Byla hvězdou listopadového, závěrečného koncertu ve Stavovském divadle.

Zbožňuje hru na housle, klavír, tanec a především zpěv (klasický i jazzový). Studovala zpěv na univerzitě v Bloomingtonu. V její pěvecké kariéře ji nejvíce ovlivnila italská lektorka Claudia Pinza, s kterou spolupracuje i dnes. C. Pinza ji připravila na profesionální roli v Rossiniho opeře „Italka v Alžíru“ a tím začal vzestup její kariéry. Vivica Genaux je považována za belcantovou zpěvačku, tzn., že používá typickou pěveckou techniku s použitím legáta a obměňuje intenzitu hlasu jednoho tónu.³⁵

Objevila svět operní, barokní hudby, které zcela podlehla (A. Vivaldi, F. Händel, D. Scarlatti). Říká, že je to velká škoda pro ty, kdo neměli možnost barokní hudbu zažít. Ne náhodou žije se svým manželem v Itálii nedaleko Benátek, ale hodně cestuje, takže se doma moc dlouho nezdržuje.

Na Strunách zazněly árie z oper nejslavnějších barokních autorů (Antonio Vivaldi, Johann Adolf Hasse, Antonio Bononi a další.). Mimo jiné si v Praze úplně poprvé vyzkoušela árii od českého skladatele Josefa Myslivečka. Vystoupila společně s orchestrem Collegium 1704, které se zabývá barokní hudbou a v repertoáru má především skladby Jana Dismase Zelenky. Jak orchestrální, tak vokální soubor působí pod vedením dirigenta Václava Lukse.

Prostor Stavovského divadla je akusticky vhodný více pro činoherní vystoupení, takže pro hudebníky nebyl ideální. Soubor hrál v první polovině značně nejistě, po přestávce se rozšířilo obsazení hudebníků, což napomohlo k tomu, že se lépe slyšeli a celkově se výkony začaly zlepšovat (např. hobojistky, houslistky).

Mezzosopranistka Genaux se opravdu vyžívá v melodických ozdobách a s nimi odzpívá téměř celou árii. Nejvíce si líbovala ve skladbě od Johanna Adolfa Hasseho „Non

³⁵ Struny podzimu, Katalog Struny podzimu 2011, Praha, s. 13- 15, ISBN 978- 80- 260-0132-4

timebo poenas“ z opery Artaserse. Kromě toho se hrály čtyři Vivaldiho árie. Jedna byla připojena, jako přídavek a zakončila celý koncert. Program koncertu viz příloha č. 1.

Vivica se do Prahy vrátí znovu, jelikož jí práce s místním hudebním uskupením velmi uchvátila.³⁶

Na jejích turné jí repertoárově vyhovuje spolupráce s ansámblem „Europa Galante“, který se orientuje na barokní hudbu. Je veden Fabiem Biondim, což je italský houslista, dirigent, který spolupracoval s mnoha orchestry jako třeba Rotterdam komorní orchestr, Musica Antiqua Wien, atd. Není to však jediné těleso, se kterým spolupracuje. Kdybychom měli jmenovat koncertní haly, sály, síně, kde všude vystupovala, konce bychom se nedobrali. Někdy přijde s vlastní pěveckou interpretací před dirigenta a někdy se naopak od ní očekává přizpůsobení zpěvu k hudbě. Co si ale vždy prosadí, je repertoár, který vyhovuje její hlasové poloze.

Myslím si, že festival má mnoho cílů a jedním z nich je získat si své interprety zpět a otevřít si tak dveře do světa.

³⁶ Časopis Harmonie, Vivica Genaux . [online]. [cit. 8. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/vivica-genaux-z-aljasky-do-italske-opery.html>

6.2.2 Thomas Zehetmair

Thomas Zehetmair³⁷ je rakouský umělec, nadaný houslista i dirigent. Studoval na salcburském Mozarteu³⁸, kde vyučovali oba jeho rodiče, rovněž talentovaní houslisté. V roce 1994 založil vlastní „Zehetmair Quartett“ a později vedl tělesa jako Camerata Bern (Švýcarsko), Orchestre de Chambre de Paris nebo Northern Sinfonia a další. Jeho repertoár sahá od barokní éry (J. S. Bach), až po Mozarta, Haydna, Beethovena, Schumanna a Brahmsa³⁹. Kromě zmíněného repertoáru se věnuje i soudobé hudbě.

Poněkud neobvyklé je, že diriguje s houslemi v ruce, střídavě diriguje a hraje. Toto neobyčejné vystoupení proběhlo 3. října 2011 v bývalém kostele sv. Anny (Pražská křižovatka). Svým originálním stylem, dirigoval umělecké těleso Northern Sinfonia. Jedná se o britský komorní orchestr, který Zehetmair vedl od roku 2001.

Pro tento festivalový večer si zvolil interpretačně velmi náročné skladby. Výběr třinácti z 24 capriccií Nicola Paganiniho a tři sólové sonáty Eugèna Ysaÿe (belgický moderní houslista). Podle Zehetmaiera je každá sonáta něčím jedinečná. Např. Ysaÿeova pátá sonáta je originální a nápaditá moderní skladba, třetí je dramatická a vášnivá. Záměrem vystoupení bylo hledání hranic nástrojových a interpretačních možností, stejně, jako se o to pokoušeli autoři sami. Provedení takovýchto skladeb vyžaduje velmi dobré zvládnutí techniky. Zehetmaierovi technická náročnost nedělala potíže, do skladeb vložil vlastní improvizaci a občas se odchýlil od tempa. Všechny 13 capriccií na sebe přirozeně a téměř bez pauzy navazovalo. Zehetmaier je zahrál s naprostou lehkostí a samozřejmostí.

Paganiniho 24 capriccií⁴⁰ je tak obtížných, že houslisté je dokázali zahrát až 50 let po skladatelově smrti. N. Paganini zkoumal s každým číslem různé houslové dovednosti (dvojitě zastavené trylky, extrémně rychlé změny poloh a smyčce).

Thomas Zehetmaier se na festivalu představil jako mimořádná osobnost.

³⁷Časopis Harmonie. [online]. [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z: <http://www.casopisharmonie.cz/kritiky/fascinujici-gejzir-housloveho-umeni.html>

³⁸ Katalog Struny podzimu 2011, Praha, ISBN 978- 80- 260-0132-4

³⁹ All music. [online]. [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z: <http://www.allmusic.com/artist/thomas-zehetmair-mn0000961457/biography>

⁴⁰Wikipedia . [online]. [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/24_Caprices_for_Solo_Violin_\(Paganini\)](https://en.wikipedia.org/wiki/24_Caprices_for_Solo_Violin_(Paganini))

6.3 Struny podzimu 2012

6.3.1 Alisa Weilerstein

Alisa Weilerstein je oceňovaná violoncellistka původem z Ameriky. Vyrůstala v hudební rodině. Její matka hraje na klavír a otec je houslový pedagog. Společně tvoří „Weilerstein Trio“. Už odmalička si sama chtěla vyzkoušet, co všechno nástroj dovede. Díky kořenům své matky se hudebně specializuje na Rusko a východní Evropu. (Šostakovič, Čajkovskij).⁴¹ Má oblibu v soudobé hudbě. Vždy vybírá velmi specifický repertoár, kontinenty jednotlivých skladatelů jsou velice vzdálené.

Alisa se představila 30. září na sólovém koncertě v kostele sv. Anny v Praze. Na tomto místě zazněly skladby Zoltána Kodályho, Osvalda Golijova a J. S. Bacha. Alisa nejprve zahrála Sonátu pro sólové violoncello op. 8 maďarského skladatele Zoltána Kodályho. Po té následovala osmiminutová fantazie od Osvalda Golijova „Omaramor“, která vypráví legendu argentinského tanga,⁴² nakonec cyklus Bachových suit pro sólové violoncello.

Již zmíněný Osvaldo Golijov je argentinsko-izraelský představitel současné klasické hudby. Vystudoval kompozici v laplatské konzervatoři a spolupracuje s významnými hudebními tělesy, např. Kronos kvartet.

Zoltán Kodály je maďarský skladatel a pedagog.⁴³ Díky němu došlo k rozvoji organizované hudební výchovy v Maďarsku.

Způsob hry Alisi Weilerstein je velmi kreativní, žádný dril a nekonečné cvičení. Pro její interpretaci je charakteristické velké vkládání emocionality. Když hraje, má zavřené oči a zaznívá mohutný lyrický tón. Své city projevuje nejen hrou, ale i mimikou v obličejí. Vše se děje podle jejích pravidel ve velmi romantické atmosféře. Pouští se do riskantních temp a užívá výrazné dynamické proměny.

Díky podobné povaze i talentu, přirovnává mnoho lidí Alisu Weilerstein k anglické violoncellistce Jacqueline du Pre. Je považována za nejlepší cellistku všech dob. Alisa ji považuje za vzor, ale snaží se předchůdkyni nekopírovat.

⁴¹ Struny podzimu, Katalog Struny podzimu 2012, Praha, ISBN 978- 80- 905292-0-5

⁴² Wikipedia [online]. [cit. 29. 5. 2016] . Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Osvaldo_Golijov

⁴³ Wikipedia. [online]. [cit. 29. 5. 2016] . Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zoltán_Kodály

Podle Alisi je hudba nejhlubším spojením, jaké lidé mohou mít. Má nejen uměleckou sílu, ale také vliv na mezilidské vztahy.

6.4 Struny podzimu 2013

6.4.1 Winterreise

Rozhodla jsem se navštívit tento jedinečný festival a vypravila jsem se na Schubertovu Zimní cestu, jejíž německý název zní Winterreise.

Jednalo se o *hudebně - divadelní* projekt režiséra Jiřího Heřmana, který se konal v dosti netradičním prostoru, stejně jako již výše zmíněná Řeka Sumida.⁴⁴Tentokrát se vše odehrávalo v barrandovském ateliéru č. 4 v Praze, celé představení bylo v německém jazyce a zpěváků bylo hned pět. Schubertovo dílo bylo původně psáno pro tenor a klavír, později bylo přetransponováno pro všechny hlasy (zpěváky i zpěvačky). Obsahuje celkem 24 písní, které jsou inspirovány básnickými texty Wilhelma Müllera.

Příběh zimní cesty stručně vypráví o poutníkovi, který bloudí po světě zimní krajinou, vzdoruje, teskní, je zklamán odmítnutím, nenaplněnou láskou a ztrácí smysl bytí.

Nejprve bych se vrátila k tomu označení *hudebně – divadelní*, když se řekne divadelní, představím si profesionální herce, zpěváky, tanečníky, kteří ovládají všechny tyto dovednosti. Jednoduše řečeno očekávám, že mají talent skloubit vše dohromady, tančit, zpívat a zároveň hrát. V tomto projektu jsem toto značně postrádala, zde byli operní pěvci s nadáním pro zpěv, s velkým hlasovým rozsahem, ale neuměli tančit a zdálo se mi, že ani hrát. Místo tance to více připomínalo jakési popobíhání z místa na místo.

Tři mužské hlasy plus klavírista představovali jednu osobu, a to poutníka. Jejich úkolem bylo abstraktně vyjádřit jeho životní souboj. Podle kulis a nálad interpretů mohl divák rozpoznat, jak se střídala jednotlivá roční období. Ze zpěvu bylo zjevné, co v tu

⁴⁴ Struny podzimu, Katalog Struny podzimu, 2013, Praha, ISBN 978-80-905-292-1-2

chvíli pocestný pocituje, jeho nerozhodnost, marnivost, náladovost. Se světelnými efekty mohl divák snadno prožít den po dni.

Jako jeden z tenorů se zde představil Jiří Brückler, který je od roku 2012 sólistou opery Národního divadla a mimo jiné vystupuje v Národním divadle v Brně. Dalším představitelem poutníka byl operní pěvec Matěj Chadima. Ten je znám z opery plzeňského Divadla J. K. Tyla, kde nastudoval Figara, Papagena, Belcoreho, Selima v Rossiniho Turkovi v Itálii a Valentina v Gounodově Faustovi. Jako anděl pokušitel zde vystoupila sopranistka Kateřina Kněžíková, která patří k mladším představitelkám Národního divadla.⁴⁵ Její oblastí je hlavně mozartovský repertoár, např. Zuzanka (Figarova svatba), Serpetta (La finta giardiniera), Despina (Così fan tutte), Ilia (Idomeneo) a Blonda (Únos ze Serailu).⁴⁶

Na klavír je doprovázel **Ivo Kahánek**, jenž pravidelně vystupuje doma i v zahraničí na samostatných recitálech, ale zároveň vystupuje za doprovodu významných orchestrů jako Česká filharmonie, Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK, Symfonický orchestr WDR Köln či BBC Symphony Orchestra. Již zmíněný pan režisér Jiří Heřman⁴⁷, dal celému dílu jevištní podobu.

Franz Schubert ve svém díle viditelně vycházel ze svého života, kdy on sám byl spíše ostýchavý, neměl úspěch u žen a stával se z něj samotář. K Schubertovi patřilo básnické umění, tudíž si vytvořil mezi básníky mnoho přátel. Zimní cesta se stala důkazem toho, že se autor našel v básních Wilhelma Müllera, kdy např. v úvodní písni „Dobrou noc“ najdeme podobné útrapy a osud, jako u samotného autora.

Dílo není snadné pochopit, ale divák si mohl užít pěvecké výkony a zároveň si prohlédnout neobvyklý prostor barrandovského studia, který dílu propůjčil náležitou atmosféru.

⁴⁵ Struny podzimu, Katalog Struny podzimu 2013, Praha, str. 16, ISBN 978-80-905-292-1-2, (Dále jen Struny podzimu 2013)

⁴⁶ Struny podzimu 2013, str. 29 -31

⁴⁷ Protišedi [online]. [cit. 8. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.protisedi.cz/video/na-zimni-cestu-do-barrandovskeho-atelieru-se-vydaji-struny-podzimu-jiz-ve-stredu>

6.5 Struny podzimu 2014

6.5.1 Maya Beiser

Maya Beiser je velmi moderní violoncellistka⁴⁸. Je ovlivněna mnoha světovými kulturami. Vyrůstala v kibucu v Izraeli, kde zněla zvláště hudba židů, křesťanů i muslimů. Její otec byl z Argentiny a matka z Francie. Maya si později zvolila Ameriku, kde zůstala. Momentálně využívá poznání všech těchto kultur a uplatňuje své zážitky v hudbě.

Zviditelňuje se především svým kombinováním akustického zvuku violoncella s elektronikou. Považuje to za oblast, kde se může uplatnit i jako skladatelka. Spojuje klasické provedení s nejnovějšími technologiemi. Pro svá vystoupení využívá vlastní software.⁴⁹

M. Beiser vystoupila 8. října 2014 ve Studiu Hrdinů Veletržního paláce v Praze. Do repertoáru zařadila skladbu Davida Langa „World To Come“, dále jedinou skladbu pro violoncello Steva Reicha „Cello Counterpoint“ a na závěr skladbu „Mariel“ (1999) od Oswalda Golijova. Mariel je píseň o ztrátě, každý si zde nachází význam osobní ztráty. Když M. Beiser hraje Mariel, pokaždé se jí zobrazují jiné výjevy či asociace.⁵⁰ Tuto skladbu sama upravila pro vícestopé violoncello.

Jmenovaný David Lang⁵¹ je americký skladatel věnující se moderně, minimalismu i filmové hudbě. Steve Reich sám účinkoval na festivalu Struny podzimu a je největším představitelem minimalismu.

Maya Beiser se snaží užívat všechny moderní způsoby interpretace, nalézat hranice, inovovat, vybočovat z řady a překvapovat své posluchače. Hudbou chce překonávat rozdíl mezi národnostmi a kulturami.

⁴⁸ Český rozhlas .[online]. [cit. 28. 5. 2016] . Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3226098>

⁴⁹ Oficiální stránky Struny podzimu. [online]. [cit. 28. 5. 2016]. Dostupné z: <http://www.strunypodzimu.cz/web/interpret/maya-beiser-violoncello/>

⁵⁰ Struny podzimu, Katalog Struny podzimu 2014, Praha, ISBN 978- 80- 905292-1-2

6.6 Struny podzimu 2015

6.6.1 Philippe Jaroussky

V minulém roce se na festivalu představil vzácný kontratenorista Philippe Jaroussky. Jeho koncert se konal 11. listopadu ve Španělském sále Pražského hradu.⁵² Pozvání tohoto interpreta mělo dva důvody. Objevil se v Praze, již v začátcích festivalu a sám se inspiroval francouzským básníkem Paulem Verlainem, jehož básnický verš se stal podnětem pro festivalové motto.

Šestadvacetiletý zpěvák původem z Francie má mimořádný, vokální rozsah, díky němuž zazpívá i ty nejtěžší barokní árie. Svůj nynější rozsah by sám označil jako mezzosopránový. Zvládá kolorатурní zpěv, vyšší i hluboké polohy, dbá na výslovnost a vznešenost interpretace. Má celkem osm nahrávek a za sebou už několik operních představení.

Koncertní repertoár obsahoval zhruba 25 skladeb, které tvořily jakýsi mix stylů, a na klavír ho doprovodil Jerome Ducros. V programu se vystřídal známí, ale i méně známí francouzští skladatelé: Claude Debussy, Gabriel Fauré, Georges Brassens, Leo Ferré, Reynaldo Hahn, Charles Bordes aj. Zazněly slavné skladby jako např. Clair de Lune, Prison, L'heure exquise.

V roce 2002 založil soubor Artaserse, s kterým vystupuje po celé Evropě. P. Jaroussky potvrdil, že, cestování s barokní operou je mnohem komplikovanější, když cestuje celý ansámbl. Podle jeho názoru je lepší kontakt s klavírem než s cembalem, je silnější a pro pěvce pohodlnější. Prosazuje se unikátním výběrem barokních skladeb⁵³, vyhledává interpretační volnost a osobně má raději 17. st., Monteverdiho, Cavalliho, a další.

Kontratenoristé jsou na světě velmi vzácní, ale s francouzskou vášní pro italskou barokní hudbu jich pomalu přibývá.

⁵² Oficiální stránky Struny podzimu [online]. [1. 6. 2016]

<http://www.strunypodzimu.cz/web/interpret/philippe-jaroussky-jerome-ducros/>

⁵³ Časopis Harmonie [online] [1. 6. 2016] <http://www.strunypodzimu.cz/web/interpret/philippe-jaroussky-jerome-ducros/>

7 ZÁVĚR

Sehnat dostatek informací o festivalu Struny podzimu, nebyl jednoduchý úkol. I přesto, že se jedná o uznávaný, mezinárodní festival, byla jsem nucena čerpat údaje z médií a hudebních časopisů. O festivalovém dění se lze nejvíce dozvědět z Českého rozhlasu, kde jsou k dispozici rozhovory s uměleckým ředitelem. V městské knihovně v Praze jsem našla festivalové katalogy, které mi pomohly k utřídění ročníků.

V práci jsem popsala vše, co obnáší příprava takového festivalu. Jsou zde vylíčeny nečekané situace, které vedly téměř k zániku festivalu.

Mojí snahou bylo podtrhnout důležitost tohoto festivalu. Ukázala jsem, jaké to je, vést festival nebo uměleckou instituci, jak řešit finanční nedostatky a shánět podporu. Podařilo se mi pochopit, čím to je, že se festival tak zásadně liší od hudebních produkcí v České republice. Obsáhle jsem popisovala zásadní americký vliv na uměleckého ředitele M. Vrabce a na celý festival. Poznání Michaela Kaisera pro mě bylo největším obohacením. Fascinovalo mě, jakým způsobem postupuje a zachraňuje umělecké instituce. Vyhledává situace, v nichž všichni před ním selhali, a přijímá problémy, jako výzvu.

Při srovnávání českých a zahraničních festivalů mě zaujal salcburský, politický přístup k festivalu. Pro Rakušany je festival velkou událostí, oslavou pro celé město nebo region. Má velký společenský význam, proto nemusí zápasit s finančními problémy. Takový přístup by i u nás výrazně zlepšil situaci v naší kultuře.

Prostřednictvím mé práce jsem poznala spoustu úžasných umělců. Festival sklízí největší úspěch díky dramaturgii. Proto se stále rychle vyvíjí, láká další posluchače a nese vynikající značku.

Doufám, že naši politici konečně pochopí, že hudba není pouze nějaká umělecká smyšlenka, ale zušlechťující lidská potřeba.

8 CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

The bachelor work is focused on the International Music Festival Strings of Autumn. Here is described the history of the festival, dramaturgy, important artists, the issue of financing, festival years etc.

The Festival gives space to classical music, jazz and experimental music. In this work is introduced the organizational team, including art director Marek Vrabec. He managed to create this special festival and brought a chance to meet new artists. The festival has built a high prestige and for musicians provides good background. A way of organizing the festival is an inspiring for other musical institutions.

9 SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

Knižní publikace

Národní divadlo, Benjamin Britten, Curlew River, Národní divadlo v Praze, 2005-2006, ISBN 80-7258-212-7

Struny podzimu, Katalog Struny podzimu 2007, Praha, ISBN 978-80-254-0208-5

Struny podzimu, Katalog Struny podzimu 2010, Praha, ISBN 978-80-254-7789-2

Struny podzimu, Katalog Struny podzimu 2011, Praha, ISBN 978- 80- 260-0132-4

Struny podzimu, Katalog Struny podzimu 2012, Praha, ISBN 978- 80- 905292-0-5

Struny podzimu, Katalog Struny podzimu 2013, Praha, ISBN 978-80-905-292-1-2

Struny podzimu, Katalog Struny podzimu 2014, Praha, ISBN 978- 80-905292-1-2

Internetové zdroje:

České Noviny URL: <www.ceske noviny.cz>

<www.ceske noviny.cz>

Dostupné z <http://www.ceske noviny.cz>

Jiří Heřman URL: <<http://www.jiriherman.com>>

<<http://www.jiriherman.com>>

Dostupné z <http://www.jiriherman.com>

Informační portál Opera PLUS URL: <<http://www.operaplus.cz>>

<<http://www.operaplus.cz>>

Dostupné z <http://www.operaplus.cz>

Český rozhlas URL: <<http://www.rozhlas.cz>>

<www.rozhlas.cz>

Dostupné z [http:// www.rozhlas.cz](http://www.rozhlas.cz)

Časopis Respekt URL: <<http://www.respekt.ihned.cz>>

<www.respekt.ihned.cz>

Dostupné z <http://www.respekt.ihned.cz>

Severočeská vědecká knihovna Ústí nad Labem

URL:<http://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2013/02/medailon-b_-britten.pdf>

<http://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2013/02/medailon-b_-britten.pdf>

Dostupné z <http://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2013/02/medailon-b_-britten.pdf>

10 PŘÍLOHY

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Program koncertu Vivici Genaux

Obrázková příloha č. 2.

Příloha č. 1

Program: koncert Vivica Genaux

Pietro Locatelli:

Introduzione teatrale op. 4 č. 1 D dur

Antonio Vivaldi:

-Come in vano il mar irato

árie Emilie z opery Catone in Utica RV 705

-Sin nel placido soggiorno

árie z opery La Fede tradita e vendicata RV 712

**Koncert a moll pro 2 housle a orchestr ze sbírky L'Estro Armonico
op. 3, č. 8 RV 522**

-Alma oppressa

Árie Licori z opery La fida ninfa RV 714 (1732, Verona)

– přestávka –

Antonio Boroni:

Diem festum

kontrafaktum árie Disperata in van mi lagno z opery Artaserse

Wolfgang Amadeus Mozart:

Divertimento F – Dur, KV 138

Josef Mysliveček:

-Sperai vicino il lido

árie Timanta z 2. verze opery Demoofonte

-Ouvertura k opeře Ezio

-Dalla fatal procella

árie Arsaceho z opery Calliroe

Johann Adolf Hasse:

Non timebo poenas

kontrafaktum árie Parto quel pastorello z opery Artaserse

Obrázková příloha č. 2

Obr. 1- Marek Vrabec (http://www.dotyk.cz/45-2015/26_umeni-je-drahe)

Obr. 2 – Buika (http://www.ireport.cz/files/10_2830_506.jpg)